

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการสร้างตัวละครและศึกษาบทบาทของตัวละครที่มีผลต่อแนวคิดสำคัญของเรื่องในเรื่องยโสธรานิพพานฉบับล้านนา จากการศึกษาพบว่าเรื่องยโสธรานิพพานเดิมแต่งเป็นภาษาบาลีแล้วมีการแพร่กระจายไปยังภาคต่างๆ ของประเทศไทย ต้นฉบับที่พบในท้องถิ่นภาคเหนือมีลักษณะต่างไปจากท้องถิ่นอื่น คือเป็นการรวมเรื่องของพระนางยโสธรานิพพานไว้อย่างสมบูรณ์ที่สุด ตั้งแต่เสวยพระชาติเป็นนางสุมิตตาในสมัยพระพุทธเจ้าที่บึงกร จนกระทั่งปัจจุบันชาติที่เป็นมเหสีของเจ้าชายสิทธัตถะ หลังจากอุปสมบทเป็นภิกษุณีจนบรรลอรหัตต์แล้ว เมื่อพระนางจะนิพพานจึงได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อกราบทูลลา นิพพาน และขอมาโทษ โดยพระนางได้ยกเรื่องในอดีตชาติที่เคยล่วงเกินพระพุทธองค์มาแล้ว เนื้อเรื่องจะเกี่ยวกับการตำเลิกลูกบุญคุณ ประทุษร้าย ว่ากล่าวตีเตียน เป็นเหตุให้เสื่อมเสียหรือได้รับความเดือดร้อน และบางชาติได้บำเพ็ญบารมีร่วมกันมา

ผลจากการศึกษาได้ข้อสรุปว่าเรื่องยโสธรานิพพานฉบับล้านนามีเรื่องแทรกทั้งหมด ๕๕ เรื่อง ซึ่งตรงกับฉบับภาษาบาลี ๕๒ เรื่อง และต่างกันจำนวน ๓ เรื่อง โดยเรื่องแทรกที่ต่างจากฉบับอื่นๆ นั้นพบว่าการแก้ไขดัดแปลงเรื่องให้เข้ากับเรื่องเล่าหรือตำนานในท้องถิ่น ผู้แต่งสร้างตัวละครยโสธรานิพพานเป็นทั้งตัวละครมนุษย์และสัตว์ ซึ่งลักษณะของตัวละครจะมีทั้งแบบสมจริงและแบบอุดมคติ โดยกำหนดให้ตัวละครมีวิถีชีวิตเป็นไปตามผลของการกระทำเพื่อแสดงให้เห็นอำนาจของบุญและบาปซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการสั่งสมบารมี และการเวียนว่ายในวัฏสงสาร ที่เป็นแนวคิดสำคัญของเรื่อง และผู้แต่งได้กำหนดให้พระนางยโสธรานิพพานมีบทบาทสำคัญที่ทำให้พระโพธิสัตว์ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จากการบำเพ็ญบารมีร่วมกัน การชักชวนให้พระโพธิสัตว์บำเพ็ญบารมี และการช่วยให้การบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์สำเร็จลุล่วงทั้งทางตรงและทางอ้อม

The research aims to study character creating techniques and the character's roles that influenced themes in the Lanna version of Yasodharā Nibbāna. The study found that Yasodharā Nibbāna was originally written in Pali and later spread to all regions in Thailand. The manuscripts found in northern region differed from others in that they were the most perfect collections of Yasodharā Bimbā from her birth as Sumitta in the period of Dipankara Buddha to the time where she was the wife of Prince Siddhattha. After ordination, she reached Arahantship. When Nivara was coming close, Yasodharā Bimbā asked for the Buddha's audience to ask for his forgiveness and to ask for a farewell. In so doing, she told about stories in her previous lives where she had offended, harmed, scolded, and caused humiliations and difficulties to the Buddha, and that in some previous existences she and the Buddha had made merit together.

The result of the study found that the Lanna version of Yasodharā Nibbāna has 59 stories, where 52 of them are exactly the same as the Pali version, only 7 are different. It was found that the different ones was the result of change and modification to fit local tales or chronicles. The author created the character Yasodharā as human and animal, which were both realistic and idealistic. The character's ways of life were determined by their own deeds, that is, to show the power of merit deeds, and sinful deeds, which were in line with the Buddhist thought of merit accumulation and samsara or the endless cycle of birth and suffering and death and rebirth--the important theme of the story. The author had given Yasodharā's crucial role in supporting the Bodhisattva to reach enlightenment, thus became the Buddha directly and indirectly.